

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра конституційного, міжнародного та адміністративного права

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІНАНСОВЕ ПРАВО УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄС**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-наукова програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 31.08.2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання
6. Система оцінювання навчальної дисципліни
7. Політика навчальної дисципліни
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Фінансове право України та країн ЄС
Викладач (-і)	Петровська Ірина Ігорівна Албу Андрій Аркадійович
Контактний телефон викладача	+38 (0342) 596134
Е-mail викладача	Iryna.petrovska@pnu.edu.ua Andrii.albu@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://cee.pnu.edu.ua/uMC4wLjA .
Консультації	<p>Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті</p> <p>https://kkmtap.pnu.edu.ua/%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d1%96%d0%ba%d0%b8-%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%87%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d0%be%d0%b3%d0%be-%d0%bf%d1%80%d0%be%d1%86%d0%b5%d1%81%d1%83/</p> <p>Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів та змісту курсових робіт, індивідуальних науково-дослідних завдань.</p>
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення курсу «Фінансове право України та країн ЄС» є правові норми, які охоплюються самостійною комплексною галуззю системи права України – фінансовим правом, а також держав-учасниць ЄС, їх тлумачення, порівняння та механізми реалізації.</p> <p>Дисципліна «Фінансове право України та держав ЄС» має важливе значення для підготовки фахівців з міжнародного та європейського права, оскільки надає необхідні правові основи, без яких неможливе повноцінне засвоєння багатьох знань в галузі публічної фінансової діяльності, в тому числі й тих, що мають пріоритетне значення у підготовці фахівців в галузі права. Зокрема, це знання у сфері бюджетного регулювання, податкового, страхового законодавства, фінансового інспектування, тощо. Тому дуже важливо допомогти студентам систематизувати основні загальнотеоретичні правові знання та положення нормативно-правових актів України та країн ЄС у сфері публічних фінансів.</p> <p>Фінансове право України поділяється на загальну й особливу частини та відповідні змістові модулі. При цьому, загальна частина об'єднує норми, які закріплюють принципи, правові форми і методи фінансової діяльності, правовий статус суб'єктів, а також норми, які регулюють відносини фінансового контролю. Особлива частина фінансового права включає певні групи правових норм, що регулюють однорідні фінансові відносини, об'єднані у самостійні інститути (зокрема, бюджетне, податкове право тощо.) Після одержання відповідних знань стосовно організації публічної фінансової діяльності в Україні, студенти ознайомлюються із основами фінансового права окремих держав ЄС, таких як Франція, Німеччина, Іспанія, Польща.</p> <p>Таким чином, метою вивчення навчальної дисципліни «Фінансове право України та країн ЄС» є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оволодіння навичками та вміннями аналізувати фінансове законодавство України та окремих держав ЄС; - формування знань щодо основних категорій фінансового права України та країн ЄС; - ознайомлення з бюджетно-правовою діяльністю, видами публічних доходів та видатків в Україні та окремих державах ЄС ; 	

- засвоєння знань щодо фінансово-правового регулювання страхування та кредитування, притягнення до відповідальності за порушення фінансового законодавства;
- формування навичок практичного опрацювання нормативних актів українського та зарубіжного законодавства, дослідження динаміки їх зміни та оновлення;
- ознайомлення студентів зі змістом, суттю та правовою природою підгалузей та інститутів фінансового права;
- розвиток навичок щодо аналізу фінансово-правових норм, їх тлумачення і застосування;
- оволодіння навиками порівняльного аналізу та оцінки фінансового законодавства різних держав.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Фінансове право України та країн ЄС» є формування у студентів цілісного уявлення про фінансове право як галузь правових знань, науку та навчальну дисципліну, надання необхідних знань національних та міжнародно-правових актів; умінь та навичок правильного їх застосування; формування вмінь і навичок роботи з нормативно-правовими документами; вміння правильно використовувати юридичні терміни; формування наукового світогляду.

Основними цілями навчальної дисципліни «Фінансове право України та країн ЄС» є системний і комплексний підхід до вивчення фінансово-правової системи країни, фінансових послуг та розуміння юридичної відповідальності за порушення фінансового законодавства.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

Загальні компетентності:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні компетентності:

Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

Знання і розуміння основ права Європейського Союзу.

Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

Знання і розуміння основ правового регулювання обігу публічних грошових коштів.

Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання:

Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.

Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.
Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	18
семінарські заняття / практичні / лабораторні	36
самостійна робота	36

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
4	081 Право	2	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	Лекції	заняття	сам. роб.
Тема № 1. Фінанси і публічна фінансова діяльність України та країн ЄС	2	2	3
Тема №2. Поняття фінансового права і фінансових правовідносин	2	4	3
Тема № 3. Правові основи фінансового контролю та статус суб'єктів фінансового контролю України та країн ЄС	2	4	3
Тема № 4. Бюджетне право	2	2	2
Тема №5. Бюджетний процес	1	2	2
Тема № 6. Правові основи здійснення міжбюджетних трансфертів	1	2	3
Тема №7. Публічні видатки і правове регулювання їх фінансування	2	2	3
Тема № 8. Правове регулювання публічних доходів	2	4	3
Тема № 9. Правові основи публічного кредиту	2	2	3
Тема №10. Фінансово-правове регулювання страхування в Україні	-	2	1
Тема № 11. Відповідальність за порушення фінансового законодавства	-	2	3
Тема №12. Правове регулювання бюджетних відносин в країнах ЄС	2	4	4
Тема №13. Правове регулювання податкових відносин в країнах ЄС	-	4	3
ЗАГ.:	18	36	36

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Загальна система оцінювання навчальної є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається п. 4.4 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, зі змінами – <i>текст розміщений на інформаційному стенді та сайті Інституту</i></p> <p>https://law.pnu.edu.ua/%d0%bd%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0%d1%82%d0%b8%d0%b2%d0%bd%d1%96-%d1%82%d0%b0-%d0%bb%d0%be%d0%ba%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d1%96-%d0%b0%d0%ba%d1%82%d0%b8/</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Планується виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов'язкової письмової контрольної роботи (до 20 балів), письмових тестових завдань за темами, винесеними на самостійне опрацювання (перелік міститься в Методичних вказівках і завданнях для підготовки до семінарських (практичних) занять), письмових експрес-</p>

	<p>опитувань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань, курсових робіт (за вибором студента)</p> <p>Письмові роботи можуть виконуватись:</p> <ul style="list-style-type: none"> - під час практичних занять (оцінка виставляється у графу практичного заняття), - написання курсової роботи чи дипломної роботи (вимоги уніфіковані та розміщені на сайті інституту https://law.pnu.edu.ua/%d0%bd%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0%d1%82%d0%b8%d0%b2%d0%bd%d1%96-%d1%82%d0%b0-%d0%bb%d0%be%d0%ba%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d1%96-%d0%b0%d0%ba%d1%82%d0%b8/) <p>- виконання індивідуальних завдань для додаткових балів.</p> <p>Індивідуальні завдання оцінюються до 5 балів. Форми: презентація, реферат. Оформлення індивідуальної роботи оцінюється від 1 до 2-х балів; Захист роботи оцінюється в 1, 2 або 3 бали.</p> <p>Отже максимальна кількість балів (оформлення та захист) – 5 балів.</p> <p>Індивідуальне завдання є комплексним, логічним, аналітичним дослідженням окремого питання, яке студент пише самостійно.</p> <p>Презентація оформляється обсягом 10-15 слайдів, де розкривається основна частина індивідуального завдання.</p> <p>Реферат оформляється обсягом від 6 до 10 сторінок. Зазначаються структурні частини: вступ, план, основний текст (зміст питань), висновки, список використаних джерел. Реферати пишуть на основі обраних з переліку тем індивідуальних завдань, які оновлюються щороку та розміщені на кафедрі і кафедральному сайті https://kkmtap.pnu.edu.ua/%d1%82%d0%b5%d0%bc%d0%b0%d1%82%d0%b8%d0%ba%d0%b0-%d0%ba%d1%83%d1%80%d1%81%d0%be%d0%b2%d0%b8%d1%85-%d1%82%d0%b0-%d0%b4%d0%b8%d0%bf%d0%bb%d0%be%d0%bc%d0%bd%d0%b8%d1%85-%d1%80%d0%be%d0%b1%d1%96%d1%82/</p>
Семінарські заняття	<p>Оцінюються у за 4 рівневою шкалою (від 2 до 5). Сума отриманих оцінок за практичні завдання та самостійну роботу (крім оцінки «2») ділиться на загальну кількість оцінок та множить на коефіцієнт 5 – це бали за практичні заняття та самостійну роботу студентів (максимум 25 балів у кожному із семестрів). Детальніше оцінювання описано у Положенні про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, <i>текст розміщений на інформаційному стенді та сайті Інституту</i> https://law.pnu.edu.ua/%d0%bd%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0%d1%82%d0%b8%d0%b2%d0%bd%d1%96-%d1%82%d0%b0-%d0%bb%d0%be%d0%ba%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d1%96-%d0%b0%d0%ba%d1%82%d0%b8/</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Відсутність пропусків занять, написання письмової модульної контрольної роботи.</p> <p>Наявність підсумкової оцінки (в балах) за практичні заняття, самостійну роботу, контрольну роботу, індивідуальні завдання (максимум 50 балів).</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма контролю: залік 2 семестр та екзамен 3 семестр навчання (максимум 50 балів)</p> <p>Форма здачі:</p> <ul style="list-style-type: none"> письмова – за умов стаціонарного навчання тестові завдання – за умов дистанційного навчання. <p>Структура білета:</p> <p>При письмовій формі - за кожне завдання виставляється відповідна кількість балів, яка зазначена в білеті, якщо відповідь на питання неповна – проставляється відповідна частина балів із зазначеної.</p> <p>При тестовому контролі знань в системі дистанційного навчання правильна відповідь на тестове завдання передбачає відповідні бали, які зараховуються</p>

студенту автоматично.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: очікується, що при написанні письмових робіт студенти мають проявити творче та аналітичне мислення, вміння аналізу суспільних процесів в контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання, вміння проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел із відповідними посиланнями на використані джерела для запобігання плагіату.

Академічна доброчесність: очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Загалом, всі студенти мають відвідувати лекції і практичні заняття курсу.

Пропуски семінарських (практичних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (п. 5.1.2 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://law.pnu.edu.ua/організація-навчального-процесу/>).

8. Рекомендована література

Андрущенко Г.С. Становлення та розвиток бюджетного законодавства України : [монографія] / Галина Сергіївна Андрущенко ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – 2-ге вид, випр. і допов. Київ : Вид-во Людмила, 2020. 203 с.

Білецька О. І. Порівняльна характеристика бюджетного устрою двох держав : Україна та Німеччина URL : <http://edportal.net/referaty/finansovenuki/226267/> (дата звернення: 01.01.2021).

Вайцеховська О.Р Міжнародний фінансовий правопорядок: теоретичні засади та сучасний стан розвитку [Текст] : монографія / О. Р. Вайцеховська ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Чернівці : Друк Арт, 2019. 559 с.

Гордей О.Д. Державні цільові фонди [Текст] : навч. посіб. / О. Д. Гордей, В. П. Биховченко, А. М. Ковальчук ; Ун-т держ. фіск. служби України. Вид. 2-ге, оновл. та допов. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 349 с.

Попова С.В., Роль В.Ф., Сергієнко В.В. Фінансове право: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 392 с.

Петровська І.І. Фінансове право: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ. 2017. 149с <http://194.44.152.155/elib/local/3144.pdf>

Право Європейського Союзу : підручник / [Р. А. Петров (кер. авт. кол.), А. О. Вакуленко, Ван Елсуwege П. та ін.]; за ред. Р. А. Петрова. – Вид. 9-те, змінене і допов. Харків : Право, 2019. 442 с.

Право Європейського Союзу (в питаннях і відповідях) : навч.-довідк. посіб. / [Т. В. Комарова, О. Я. Трагнюк, І. В. Яковюк та ін.]; за заг. ред. І. В. Яковюка. Харків : Право, 2019. 178 с.

Фінансове право : підручник / [О. О. Дмитрик, І. Є. Криницький, О. А. Лукашев та ін.]; за ред. М. П. Кучерявенка, О. О. Дмитрик. Харків : Право, 2019. 416 с

Фінансове право [Текст] : навч. посіб. / М.Г. Волощук, Т.О. Карабін, М.В. Менджул. – Вид. 3-тє, допов. та перероб. – Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2017. 244с. URL:

<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/14778/1/%D0%A4%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B5%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%203%20%D0%B2%D0%B8%D0%B4.pdf>

Фінансове право [Текст] : навч. посіб. / [Л. К. Воронова та ін.]; за заг. ред. проф. Н. Ю. Пришви ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ : Ліра-К, 2018. 375 с.

Doc. dr Marek Grzybowski. Katedra Prawa Finansowego Budżet Państwa. Styczeń 2020. URL: <https://www.wpia.uw.edu.pl/uploads/media/5df3601197f84/budzet-panstwa-2019.pdf> (дата звернення: 01.01.2021).

М. Popławski, Lokalne prawo podatkowe (dr hab. L. Etel), Uniwersytet w Białymstoku, 2003.

Dermine J. European Banking, Past, Present and Future // The Transformation of the European financial system: conference paper. - INSEAD, Fontainebleau, 2002. URL:

https://www.ecb.europa.eu/events/pdf/conferences/dermine_comp.pdf (дата звернення: 01.01.2021).

Ustawa o finansach publicznych. Komentarz prawno-finansowy, H. Dzwonkowski, G. Gołębiowski (red.), Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2014. URL: .

https://wydawnictwo.sejm.gov.pl/wydawnictwo_sejmowe.nsf/product.xsp?PU=D3C0E3CC0308F33DC1257E05002E42CE (дата звернення: 01.01.2021).

Schoppmann H., Hemetsberger W., Schwander D. European Banking and Financial Services Law. – 2nd Revised edition. Kluwer Law International, 2006. 248 p.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних розробках:

1. Албу А.А. Фінансове право України та країн ЄС: методичні вказівки для практичних занять (*студентів денної форми навчання*). Івано-Франківськ: навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2022.

Розміщено на сайті кафедри:

<https://kkmtap.pnu.edu.ua/%d0%b4%d0%b5%d0%bd%d0%bd%d0%b0-%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%ba%d1%82-%d1%80%d0%be%d0%b1-%d0%b1%d0%b0%d0%ba%d0%b0%d0%bb%d0%b0%d0%b2%d1%80/>

2. Албу А.А. Фінансове право України та країн ЄС: методичні вказівки для самостійної роботи (*студентів денної форми навчання*). Івано-Франківськ: навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2022.

Розміщено на сайті кафедри:

<https://kkmtap.pnu.edu.ua/%d0%b4%d0%b5%d0%bd%d0%bd%d0%b0-%d1%81%d0%b0%d0%bc-%d1%80%d0%be%d0%b1-%d0%b1%d0%b0%d0%ba%d0%b0%d0%bb%d0%b0%d0%b2%d1%80/>

Викладач

Андрій АЛБУ